

v evropské politice (23. 1. – 29. 1. 2017)

Událost týdne:

29. ledna překvapivě zvítězil v druhém kole primárek francouzské levice na prezidenta exministr školství Benoit Hamon, jenž porazil původně favorizovaného expremiéra Manuela Vallse. Hamon nalákal voliče mimo jiné na slib zavedení minimálního zaručeného příjmu, který právě testuje Finsko. Podle současných průzkumů se však kandidát levice Hamon do květnového závěrečného kola boje o prezidentský post nedostane. Předpokládá se, že se v něm utká kandidát umírněné pravice Francois Fillon a šéfka krajně pravicové Národní Fronty Marine Le Penová.

23. ledna připustila britská premiérka Theresa Mayová, že již od svého nástupu do úřadu věděla o neúspěšném testu jaderné rakety Trident, o němž nebyli informováni britští poslanci. Střela loni v červnu zamířila špatným směrem, konkrétně na USA. Britská vláda nyní čelí podezření, že o testu poslance záměrně neinformovala, aby neohrozila schválení obnovy zastarávající flotily ponorek s jadernými střelami, k němuž v britském parlamentu došlo několik týdnů po incidentu.

24. ledna rozhodl britský nejvyšší soud, že britská vláda potřebuje k zahájení jednání o brexitu souhlas britského parlamentu. Předpokládá se, že parlament bude respektovat výsledky červnového referenda, zahájení procesu vystoupení z EU by ale mohlo být zbrzděno. Mluvčí britské premiérky Theresy Mayové však v reakci uvedla, že rozhodnutí nic nemění na záměru vlády aktivovat článek 50 lisabonské smlouvy o vystoupení z EU do konce března. Soud dále rozhodl, že brexit nemusí být schválen skotským, severoirským a velšským parlamentem. S tím nesouhlasí skotská premiérka Nicola Sturgeonová, podle níž má britská vláda „politickou povinnost“ získat jejich souhlas. Většina obyvatel Skotska i Severního Irska hlasovala v referendu pro setrvání v EU. O dva dny později představila britská vláda v parlamentu návrh zákona o dvou odstavcích, který by měl vládě umožnit zahájit proces odchodu z EU. Poslanci se zákonem mají zabývat v následujících dnech.

25. ledna schválila německá vláda zavedení mýtného pro osobní vozy. Původně měli mýtné platit fakticky pouze cizinci a německým občanům měla být částka kompenzována nižší daní z motorových vozidel, to však zamítla Evropská komise, která to označila za diskriminační. Nově mají být Němci kompenzováni podle množství vypouštěných emisí. Český premiér Bohuslav Sobotka uvedl, že by se ČR mohla přidat k rakouské žalobě k Soudnímu dvoru EU, pokud bude mýtné označeno právníky za diskriminační.

27. ledna uvedl maďarský premiér Viktor Orbán na konferenci pořádané nadací Konrada Adenauera v Bruselu, že Evropa by se měla vzdát federalistických cílů a spíše se zaměřit na budování silných národních států. Jedině tak může být podle něj zabráněno dalšímu úpadku evropského vlivu. Orbán dále vyzval k hledání nového vztahu s USA po inauguraci amerického prezidenta Donalda Trumpa, jehož Orbán v kampani podporoval, a také k nápravě vztahů s Ruskem.

27. ledna se stal předseda SPD Sigmar Gabriel německým ministrem zahraničních věcí a ve funkci tak vystřídal Franka-Waltera Steinmeiera (SPD), jenž bude nejspíše zvolen v únoru prezidentem. Již v předchozích dnech sdělil Gabriel ještě ve funkci ministra hospodářství svým spolustraníkům, že nebude kandidovat na post kancléře a navrhl za sebe bývalého prezidenta Evropského parlamentu Martina Schulze, který by měl Gabriela vystřídat i v čele strany. Průzkumy veřejného mínění již delší dobu ukazují, že Schulz je u voličů populárnější než Gabriel.

Telegraficky

- Dne 26. ledna se stal oficiálně rakouským prezidentem Alexander Van der Bellen, když složil prezidentský slib.
- Dne 27. ledna pohrozilo Turecko Řecku, že pokud mu nevydá osm tureckých vojáků, kteří utekli po červencovém nezdařeném pokusu o puč do Řecka, zruší platnost readmisní dohody o navracení uprchlíků zpět do Turecka. Podle řeckého soudu by se však vojákům nemuselo dostat spravedlivého procesu a v Turecku by jim hrozilo mučení či smrt.

